

امام کلام قرآن

هدایت، هدف قرآن

ایشان قرآن را مایه هدایت و مربی نفوس انسان و پاسخگوی نیازهای بشر در امور مادی و معنوی می دانست: «بدان که این کتاب شریف، چنانچه خود بدان تصریح فرموده، کتاب هدایت و راهنمای سلوک انسانیت و مربی نفوس و شفای امراض قلبیه و نوربخش سیر الی الله است».

هدف قرآن در نگاه امام رحمه الله توسعه معرفت و رساندن انسان به مراتب عالیه معرفت است: «قرآن و کتاب الهی سفره گسترده‌ای است که همه از آن استفاده می‌کنند؛ منتها هرکس به وضی استفاده می‌کند و عمده نظر کتاب الهی و انبیای عظام بر توسعه معرفت است».

جامعیت قرآن

قرآن از دیدگاه امام کتاب جامع و پاسخگوی نیاز بشر در تمام تاریخ است: «قرآن مجید و سنت شامل همه دستورات و احکامی است که بشر برای سعادت و کمال خود احتیاج دارد. در کافی فصلی است که به عنوان «تمام احتیاجات مردم در کتاب و سنت بیان شده است» و کتاب یعنی قرآن تبیان کل شیء است. روشنگر همه چیز و همه امور است».

«انبیا، هم همه چیزهایی [را] که مربوط به روح و مربوط به مقامات عقلیه و مربوط به مراکز فیضیه است، برای ما بیان کرده‌اند و قرآن هم بیان کرده است و اهلش می‌دانند، و هم آن چیزهایی که وظایف شخصیه است و دخیل در ترقیات انسان و تکامل انسان است در سنت و در کتاب بیان شده است، و هم آن چیزهایی که مربوط به اجتماع است و امور سیاسی است و امور اجتماعی است و راجع به تنظیم و تربیت اجتماع است، بیان فرموده است».

مخاطب قرآن

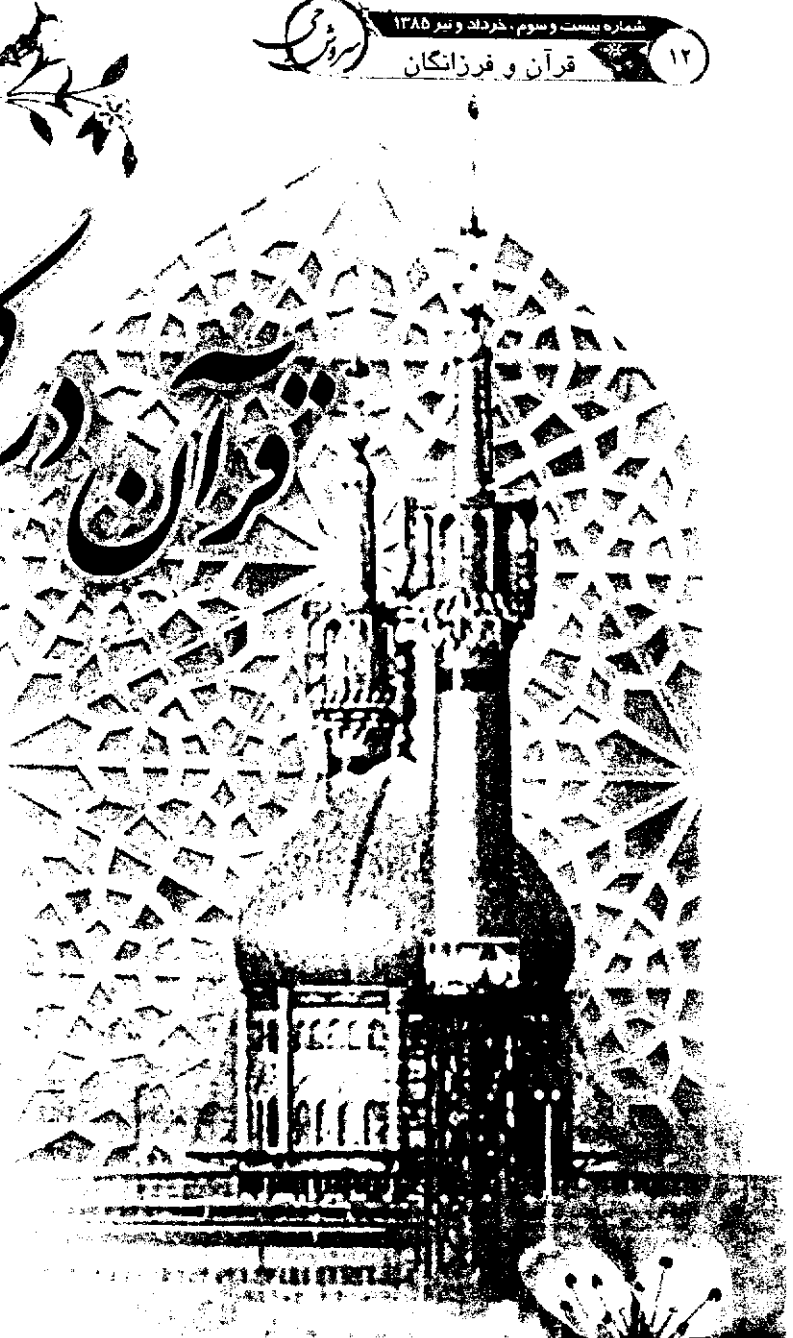
از دیدگاه امام خمینی قرآن کتاب آسمانی و معجزه بزرگ پیامبر اسلام است و برای تمام بشریت نازل شده و مخصوص به یک گروه خاص نیست و تمام انسانها و مردم با سطوح مختلف علمی می‌توانند از این سفره رحمت الهی توشه‌ها بردارند:

«اسلام برای یک کشور، برای چند کشور، برای یک طائفه، حتی برای مسلمین نیست؛ اسلام برای بشر آمده است. خطایهای اسلام یا «ایهاالناس» است. گاهی «یا ایها المؤمنون» و آلا «یا ایها الناس» است و همه بشر را اسلام می‌خواهد زیر پوشش عدل خودش قرار بدهد».

امام برعکس کسانی که فهم قرآن را برای همه میسور نمی‌دانند، قرآن را کتابی که قابل استفاده برای همگان به فراخور فهم و درک آنها می‌داند: «قرآن یک کتابی است که نمی‌شود در اطراف او با این زبانهای الکن صحبت کرد. قرآن یک سفره گسترده‌ای است از ازل تا ابد که از او همه قشرهای بشر استفاده می‌کنند و می‌توانند استفاده کنند».

علل عقب‌ماندگی ملل مسلمان

امام بزرگ‌ترین عامل عقب‌ماندگی کشورهای اسلامی را مهجور کردن قرآن و عمل نکردن به فرامین آن می‌داند: «دوری دول اسلامی از قرآن کریم، ملت اسلام را به این وضع سیاه

سیندمهدی موسوی

۱۹۵۶

امام خمینی یکی از شیفتگان قرآن و تشنگان معارف ناب آن بود و سعی نمود تمام جنبه‌های زندگی خود را با قرآن هماهنگ سازد و از سرچشمه زلال آن بهره‌ها و خوشه‌های ناب برچیند. او با دلی پاک و قلبی مهذب بر سفره گسترده قرآن نشست و فهمید آنچه را که دیگران ندیدند. او با نگاهی جامع و متعادل به قرآن، این کتاب الهی را در تمام سطوح جامعه و فرد کارآمد می‌دانست. ایشان با چهار رویکرد عرفانی، عقیدتی، اخلاقی - تربیتی و سیاسی - اجتماعی درصدد فهم قرآن برآمد. تحقیقات و نگرشهای قرآنی امام فقط در بستر کتاب جلوه نیافت؛ بلکه امام سعی نمود که این نتایج را در سطح جامعه و فرد اجرا سازد. لذا بحث حکومت اسلامی مطرح شده از امام، در واقع تفسیر عملی و اجرایی معارف قرآن محسوب می‌شود. در این مقاله به قسمتی از دیدگاههای امام درباره قرآن می‌پردازیم تا در این سال متبرک به نام پیامبر اعظم صلی‌الله‌علیه‌وآله از سفره پر برکت فیض اعظم ایشان، قرآن کریم بهره ببریم.

پشت سر او قدرتهای بزرگ‌تر شیطانی بود، غلبه کرد و دست آنها را از مخازن ایران قطع کرد»^۱.

و در جای دیگری می‌فرماید: «در پناه قرآن بود که اسلام در نیم قرن بر همه امپراتوریهای در آن وقت غلبه کرد و ما، مادامی که در پناه قرآن هستیم، بر دشمنان غلبه خواهیم کرد»^۲.

جوار رحمانی برسانی. فسوسا که آدمیزادگان قدر تو را ندانسته و پیروی از تو را فرض خود نشمرند! اسفا که قانونهای تو در جهان عملی نشد تا همین ظلمتخانه و جایگاه مشتی وحشیان و درندگان که خود را متمدنین جهان می‌دانند، رشک بهشت برین شود و عروس سعادت در همین جهان در آغوش همه درآید»^۳.

هدف انقلاب اسلامی، اجرای قرآن

امام خمینی، این مصحح بزرگ اسلامی، به درستی درد جامعه مسلمانان و نیاز بشریت در عصر مدرن را فهمید و از ابتدای نهضت اسلامی خود بازگشت به معارف قرآن را سرلوحه بیانات خود و رهبران انقلاب قرار داد. ایشان بزرگ‌ترین خیانت رژیم پهلوی را در کنار زدن قرآن از جامعه و فراموش کردن معارف ناب آن می‌دانست و در بیشتر بیانات و اطلاعیه‌های خود قرآن را محور امور و تنها راه نجات ملت می‌دانست و انقلاب اسلامی ایران را نشئت گرفته از قرآن و برای اجرای قوانین و فرامین قرآن می‌دانست. ایشان در این باب فرمودند:

«شما دیدید که جمعیت ۳۵ میلیونی که در مقابل یک میلیارد چیزی نیست و با نداشتن هیچ ابزار جنگی در دست، به واسطه قدرت ایمان و به اتکای قرآن و اسلام، بر این قدرت شیطانی که

کشورهای نکبت‌بار مواجه ساخته و سرنوشت ملت‌های مسلمان و اسلامی را دستخوش سیاست سازشکارانه استعمار چپ و راست قرار داده است»^۴.

«اسلام همه چیز برای مسلمین آورده است، همه چیز. قرآن در آن همه چیز است، لکن مع الاسف ما استفاده از آن نکرده ایم و مسلمین مهجورش کردند؛ یعنی استفاده‌ای که باید بکنند نکردند. باید مردم را توجه داد، گرایش داد به اسلام و قرآن»^۵.

امام (ره) قرآن را دوی دردهای جامعه مسلمین می‌داند و پناه بردن به کتب شرق و غرب را در جهت التیام دردهای خود، ناروا می‌داند. به اعتقاد او تنها قرآن است که در تمام جنبه‌های مادی و معنوی به ملت‌های مسلمان اعتلا می‌بخشد. از دیدگاه امام قرآن آب حیات در رگ‌های بی‌جان ملل مسلمان و بیدارکننده مسلمین در تمام شئون زندگی انسانی است. امام در نجوای دردمندان خود با قرآن چنین با آه و سوز دردهای جامعه را بیان می‌کند:

«ای قرآن! ای تحفه آسمانی! و ای هدیه رحمانی! تو را خدای جهان برای زنده کردن دل‌های ما و باز کردن گوش و چشم توده فرستاد، تو نور هدایت و رهنمای سعادت ما هستی. تو ما را از منزل حیوانی می‌خواهی به اوج انسانی و

پی‌نوشتها

۱. آداب الصلوه، ۱۸۴.
۲. صحیفه نور، ج ۱۹، ص ۸۴.
۳. ولایت فقیه، ص ۳۳.
۴. صحیفه نور، ج ۱، ص ۲۵۷.
۵. همان، ج ۱۱، ص ۲۸.
۶. همان، ج ۱۹، ص ۸۲.
۷. کشف الاسرار، ص ۲۲۰.
۸. صحیفه نور، ج ۱، ص ۸۸.
۹. وصیتنامه امام خمینی.
۱۰. صحیفه نور، ج ۶، ص ۸۱.
۱۱. همان، ج ۱۱، ص ۱۶۴.

۱۹۵۰

